

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága ügyvéd által képviselt felperesnek ügyvéd által képviselt I. rendű és II. rendű alperesek ellen öröklési szerződés megszüntetése iránt a Gödöllői Városi Bíróságnál 7.P.20.336/2004. számon megindított és a Pest Megyei Bíróságnak 2.Pf.24.422/2007/4. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen az I. és II. rendű alperesek által 63. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelmekkel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. és II. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek 20.000 (Húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

I n d o k o l á s:

A jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint a peres felek rövid idejű ismeretséget követően, 2002. szeptember 3. napján olyan tartalmú írásbeli öröklési szerződést kötöttek egymással, amelyben az alperesek, mint eltartó szerződéses örökösök kötelezettséget vállaltak arra, hogy a felperes, mint eltartott örökhagyó „jelenleg és a jövőben szükségessé váló gondozásáról, ápolásáról, tartásáról és orvosi kezeltetéséről a haláláig gondoskodni fognak, az elhalálozásakor pedig illő módon eltemettetik. Ennek keretében az eltartók vállalták, hogy az örökhagyó részére a szükséges étellemezést biztosítják; az örökhagyó ruháit, ágyneműit szükség szerint tisztítják vagy tisztíttatják. Kötelezettséget vállaltak az

alperesek arra is, hogy az örökhagyó tulajdonát képező, a b-i 7822/2. hrsz.-ú hétvégi házának kertjében lévő gazdasági növényeket a jó gazda gondosságával gondozzák, ápolják és betakarítják. E kertben lévő gazdasági növények termésének felhasználásáról az örökhagyó rendelkezik. E szolgáltatások ellentételezéseként a felperes a halála esetére a kizárólagos tulajdonában álló b-i 7822/2. hrsz.-ú ingatlan örököséivé személyenként 1/2-1/2 arányban az alpereseket nevezte meg, és az alperesek öröklési jogának a biztosítására a felek a szerződésben az alperesek javára a szerződés tárgyát képező ingatlanra vonatkozó elidegenítési és terhelési tilalmat kötötték ki.

A szerződést a peres felek és két okirati tanú is aláírta, annak ügyvédi ellenjegyzésére azonban nem került sor, ezért a földhivatal a bejegyzési kérelmet elutasította.

A szerződés megkötését követően az alperesek a felperest igénye szerint látogatták, személyes gondoskodást és ellátást azonban nem nyújtottak a részére, mert azt a felperes egészségi állapota nem kívánta meg és a felperes nem is igényelte. Elvégezték viszont az alperesek a felperes b-i kertingatlanának megművelését, valamint a felperes által a szerződés megkötése után megvásárolt - a perbeli kertingatlannal szomszédos - b-i 7822/1. hrsz.-ú és a perbeli b-i 7822/2. hrsz.-ú ingatlanok közötti kerítés elbontását.

Többször jártak az alperesek a felperes b-i lakásingatlanában is, és gondoskodtak a felperes B-ről B-re történő szállításáról is.

2003. szeptember 28. napján a felek - a korábbi szerződés alaki hibás volta miatt - olyan újabb írásbeli öröklési szerződést kötöttek egymással, amelynek tartalma és szövege a korábbi szerződéssel azonos volt, de amely a szerződő felek és az okirati tanúk aláírásán kívül már ügyvédi ellenjegyzést is tartalmazott.

2003. novemberében a felperes kórházba került, ahol az alperesek látogatták őt, az elbocsátását követően pedig a saját b-i ingatlanukba szállították, ahol teljes ellátásban részesítették. Az ott tartózkodásának tartama alatt a felperes úgy gondolta, hogy a nála lévő készpénze eltűnt, ezért az alperesekkel szembeni bizalmát elvesztette és az alperesek lakását elhagyva, busszal tért haza otthonába.

2004. januárjában a felperes közölte az alperesekkel, hogy a további szolgáltatásukra nem tart igényt, mert a szerződést meg kívánja szüntetni, majd a b-i kertingatlanának a zárját lecserélte, ezért ezt követően az alperesek az ingatlanba nem tudtak bejutni, így ott kertrendezési, illetve kertészeti tevékenységet sem folytattak, személyes gondozást, tartást és ápolást pedig a

felperes - a korábbi nyilatkozatának megfelelően - továbbra sem igényelt tőlük.

Ilyen előzmények után a felperes - a jelen perbeli jogi képviselője útján - tájékoztatta az alpereseket arról, hogy a szerződést meg kívánja szüntetni, és megfelelő elszámolásként 400.000 forint megfizetését ajánlotta fel a részükre, az alperesek azonban az ajánlatát nem fogadták el.

A perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő 2005. június 14. napján kelt véleménye szerint a felperesnél mérsékelt fokú, gyógyszeres kezeléssel egyensúlyban tartható magas vérnyomás betegség, középfokú tüdőtágulat, mindkét lábszáron észlelhető mérsékelt fokú visszértágulatok, a jobb lábszáron felületes visszérgyulladás utáni állapot, közepes fokú csontritkulásos állapot és epehólyag eltávolítás utáni állapot áll fenn. A felperes - a korának lényegében megfelelő - egészségi állapota miatt a fokozottabb terhelést már nehezen tolerálja. Terhelés esetén panaszai fokozódnak, ezért a nehezebb otthoni és háztartási munkák terén gondozásra szorulhat, egyébként azonban a mindennapi életben - jelenlegi egészségi állapotát tekintve - önellátó. A megbetegedései miatt a lassú állapotromlása valószínűsíthető ugyan, ennek pontos üteme, erőssége azonban előzetesen nem határozható meg, ezért - orvosszakértői szempontból - tudományos megalapozottsággal nem válaszolható meg az sem, hogy a felperes megbetegedései miatt a jövőben mikor következhet be olyan egészségi állapotromlás, amellyel összefüggésben a felperes már természetben gondoskodásra, illetve ápolásra szorul.

A jelen per tartama alatt a felperesnél súlyos egészségromlás következett be. A 2006. június 6. napján kelt újabb igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint ugyanis a felperesnél rosszindulatú vastagbél daganat alakult ki, amely miatt sebészeti beavatkozásra került sor. Az ezt követően elvégzett CT vizsgálat tüdő és kismedencei áttéteket diagnosztizált, amelyek miatt - a daganat szövettani típusára is tekintettel - a felperes kemoterápiás kezelése vált szükségessé. A rosszindulatú daganatos megbetegedés, valamint a következményesen kialakult áttétek és az emiatt szükségessé vált kemoterápiás kezelés a felperesnél kifejezett egészségkárosítást okozott, ezért a felperes állandó gondozásra, illetve ápolásra szorul. A megbetegedése miatt folyamatos állapotromlás várható, amely a további ápolását, gondozását teszi szükségessé.

A jelenlegi onkológiai zárójelentések megerősítik a szakvéleménynek azt a korábbi megállapítását, hogy a felperes esetében olyan lassú, folyamatos állapotromlás véleményezhető, amely miatt egyre inkább állandó ápolásra és gondozásra szorul.

Az alperesek jelenleg havi 23.600 forint szociális járadékban részesülnek, amelyhez a tulajdonukban lévő gyümölcsös megműveléséből származó évi bruttó 400.000 forint jövedelem, valamint a családi tevékenység körében működtetett M. Ipari és Kereskedelmi és Szolgáltató Betéti Társaságból eredő személyenként havi 120.000 forint jövedelem járul.

A felperes havi 74.255 forint nyugdíjjal rendelkezik, a gyógyszerei havi átlagban 14.000 forintba kerülnek, a lakásának fenntartásával összefüggésben pedig havi átlagban 19.300 forint költsége merül fel. A tulajdonában álló b-i kertjét az egészségi állapota miatt jelenleg nem képes megművelni, ezért azt napszámban művelteti terményért, vagy készpénzért.

A felperes a módosított vagylagos keresetében - másodlagosan - az alperesekkel kötött öröklési szerződésének megszüntetését és ezzel összefüggésben az alperesek javára bejegyzett elidegenítési és terhelési tilalomnak a perbeli ingatlanról történő törlését kérte, egyben vállalta, hogy megfizet az alpereseknek - a megfelelő kielégítésükként - 400.000 forintot. A perbeli szerződés életjáradéki szerződéssé történő átváltoztatását bírói felhívás ellenére sem kérte, úgy nyilatkozott azonban, hogy az alperesek szerződéses kötelezettségei körébe tartozó munkálatok és ellátás más személlyel történő ellátásához minimálisan havi 75.000 forint lenne szükséges.

Az alperesek elsődlegesen a felperes módosított keresetének elutasítását kérték arra való hivatkozással, hogy változatlanul hajlandóak eleget tenni szerződéses kötelezettségeiknek, ha pedig ezt a felperes az esetleges bizalomvesztése miatt már nem igényelné, úgy - másodlagosan - a szerződés életjáradéki szerződéssé történő átalakítását kérték, és erre az esetre előbb havi 30.000 forint, majd havi 35.000 forint, végül pedig havi 45.000 forint életjáradék megfizetését, továbbá az esetleg keletkezett hátralékuk havi 15.000 forintos részletekben történő teljesítését vállalták.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a peres felek között 2003. szeptember hó 28. napján létrejött öröklési szerződést megszüntette, egyben kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alpereseknek 30 napon belül személyenként 240.000 forintot, az I. és II. rendű alpereseket pedig arra, hogy fizessenek meg a felperesnek egyetemlegesen 59.330 forint perköltséget, valamint külön felhívásra az államnak egyetemlegesen 36.000 forint eljárási illetéket. Elrendelte az illetékes földhivatalnak az ítélet jogerőre emelkedése után történő megkeresését a B., Sz. út 7822/2. hrsz.-ú ingatlanra az I. és II. rendű alperesek öröklési jogának biztosítására bejegyzett elidegenítési és terhelési tilalom törlése végett.

Az elsőfokú ítélet ellen az I. és II. rendű alperesek fellebbezéssel éltek.

A másodfokú bíróság az ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett részét pedig helybenhagyta és kötelezte az alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek 21.600 forint fellebbezési költséget.

A jogerős ítélet indokolása szerint a peres felek között olyan tartós jogviszony jött létre, amelynek az egyértelmű célja az volt, hogy az alperesek a szerződésben meghatározott szolgáltatások teljesítése útján gondoskodjanak a felperes természetbeni eltartásáról és ezen kívül az öröklési szerződéssel érintett ingatlanon a mezőgazdasági és egyéb jellegű munkákat is elvégezzék. A felperes személyes eltartásával és gondozásával kapcsolatos kötelezettségeiknek az alperesek nem tettek ugyan eleget, a szerződés általuk történt megszegésének a ténye azonban mégsem állapítható meg, mert a felperes a szerződés megkötése után az említett szolgáltatások teljesítését maga sem igényelte, hanem kizárólag a kerttel kapcsolatos szolgáltatások teljesítésére tartott igényt. Ilyen körülmények mellett pedig elvárható lett volna a felperestől az, hogy amennyiben a kialakult szolgáltatási rendtől el kívánt térni és - a korábbi gyakorlattól eltérően - egyéb szolgáltatást is igényelt volna, úgy ezt az alperesekkel kifejezetten közölje, hiszen a szerződés teljesítése során a felperest is együttműködési kötelezettség terhelte, e kötelezettségének azonban - általa sem vitatottan - nem tett eleget.

Az öröklési szerződés megszüntetése iránti kereset elbírálása során ugyanakkor - a tartási szerződéshez hasonlóan - mindig az adott szerződés céljából kell kiindulni és ennek alapulvételével kell vizsgálat tárgyává tenni azt, hogy a szerződés életjáradéki szerződéssé történő átalakítása esetén a szerződés célja megvalósítható-e vagy sem. E szempontok alapulvétele mellett viszont a perbeli esetben az öröklési szerződés életjáradéki szerződéssé történő átalakításának feltételei a per adatai szerint nem állnak fenn, és az átalakítás egyik peres fél méltányos érdekeit sem szolgálná. A felperesnek az alperesekbe vetett bizalma ugyanis olyan mértékben megingott, amely miatt már nem várható el tőle az, hogy az alperesek által felajánlott természetbeni tartást igénybe vegye, az egészségi állapotának a jelen per tartama alatt történt súlyos megromlása, nevezetesen: az életkorából adódó természetes megbetegedései kívül kialakult rosszindulatú daganatos megbetegedése miatt viszont előre láthatóan rövid időn belül természetbeni tartásra, gondozásra és ápolásra szorul majd, és ennek megoldása érdekében a róla - ellenszolgáltatás fejében - gondoskodó személy felkutatására is szüksége lesz. Ebben a

helyzetben komoly hátrányt jelent a felperes számára az, hogy közeli hozzátartozó hiányában a súlyosan megromlott egészségi állapota miatt olyan emocionális kapcsolatot is igényelhet, amelyet az alperesektől a szerződés életjáradéki szerződéssé történő átalakítása esetén nyilvánvalóan nem kaphatna meg, ezért a szerződés átalakított formában történő fenntartása további problémákhoz vezetne.

A felperes a szerződés átalakítása esetére minimálisan havi 75.000 forint életjáradékot igényelt, az alperesek pedig legfeljebb havi 45.000 forint életjáradék fizetését vállalták. Az első- és másodfokú bíróság a felperes személyével kapcsolatos tartási, gondozási és ápolási szolgáltatások ellenértékeként a felperes javára - az általa megjelölt gyógyszer-, élelmezési- és lakásfenntartási költségek alapulvételével - havi 60.000 forint életjáradékot talált volna megalapozottnak. A folyó havi életjáradék mellett az alperesek kötelesek lettek volna a 2004. februárjától az elsőfokú ítélet meghozataláig eltelt 39 hónapban általuk elmulasztott szolgáltatások ellenértékét is megfizetni, amely - az inflációra is figyelemmel - 2004. évben havi 30.000 forint, 2005. évben havi 40.000 forint, 2006. évben havi 50.000 forint, 2007. évben pedig havi 60.000 forint, tehát összesen 1.680.000 forint lett volna. A folyó havi járadék és - részletfizetés engedélyezése esetén - a hátralék havi 15.000 forintos részletekben történő megfizetése a felperes számára 2007. júliusától kezdődően az általa szükségesnek tartott havi 75.000 forintot biztosítaná, az alperesek teljesítőképessége pedig - a nem igazolt, de a felperes által nem vitatott - jövedelmi és vagyoni viszonyaik alapulvételével ilyen összegű életjáradék vonatkozásában fennáll. Az alperesek szerződéses kötelezettségvállalása azonban a felperes személyével kapcsolatos szolgáltatásokon felül a kert gondozására is kiterjedt, e munkálatok elvégzésére pedig a felperes a kora és egészségi állapota miatt nem képes, ezért a szerződés átalakítása esetén a felperes az utóbbi munkálatok elvégzéséhez is más személy segítségét lenne kénytelen igénybe venni, amely mellett az alperesekkel való szerződéses kapcsolata is változatlanul fennállna.

Mindezek miatt a jogerős ítélet a perbeli öröklési szerződést megszüntette, mert a felperes egészségi állapotában olyan lényeges változás következett be, amely miatt a folyamatos állapotromlása várható és - az orvosszakértői vélemény által is alátámasztottan - természetbeni tartásra, gondozásra és ápolásra szorul, ezen okokat pedig erősebbnek ítélte az alpereseknek a szerződés átalakított formában való fenntartásához fűződő érdekénél.

A felek megfelelő kielégítése körében a perben eljáró bíróságok arra voltak figyelemmel, hogy az alperesek a szerződés 2002. szeptemberében történt megkötésétől 2004. januárjáig bizonyítottnak

szerződésszerűen szolgáltatott, az említett időpontot követően azonban már nem teljesítettek, a felperes pedig a keresetlevél 2004. évi benyújtásakor a havi tartás értékét 50.000 forintban jelölte ugyan meg, ez az összeg azonban nyilvánvalóan nem csupán a kertgondozásnak, hanem annak a természetbeni tartásnak az értékét is magában foglalta, amelyet az alperesek ténylegesen nem végeztek el.

Mindezek miatt a jogerős ítélet az alperesek által ténylegesen nyújtott szolgáltatások ellenértékét - mérlegeléssel - havi 30.000 forintban, a 2002. októbertől - a szerződés 2002. szeptember 28-án történt megkötésére figyelemmel - 2004. januárjával bezárólag eltelt 16 hónap alatt nyújtott összes szolgáltatás ellenértékét pedig (16 x 30 =) 480.000 forintban határozta meg és ezen összeg megfizetésére kötelezte a felperest az alperesek javára fele-fele arányban.

Az alperesek az elsőfokú eljárásban állították, de - a bizonyítandó tényekről és a bizonyítási teherről történt bírói tájékoztatásuk ellenére - nem bizonyították, hogy a felperes részére további szolgáltatásokat nyújtottak, a szolgáltatásaik tételes felsorolását időrendi sorrendben tartalmazó feljegyzésük létezésére az elsőfokú eljárásban egyáltalán nem hivatkoztak, a vitás feljegyzés másodfokú eljárásban becsatolt fénymásolatának az adatai pedig a fellebbezési eljárásban a Pp. 235. §-ának (1) bekezdése szerint egyrészt már új bizonyítéknak minősültek és ezért nem voltak értékelhetők, másrészt azok tartalma az alperesek személyes előadásával is ellentétes volt.

A másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel rámutatott arra is, hogy az alperesek a perbeli szerződésben olyan szolgáltatásokat vállaltak, amelyeket a saját, vagy a felperes háztartásában, de maguknak kellett elvégezniük, vagy előállítaniuk. A kizárólag a saját munkával elvégzendő szolgáltatásokra viszont a piaci alapú szolgáltatások - szakértő által megállapítható - ellenértéke nem alkalmazható, a szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítvány másodfokú eljárásban történő előterjesztésének pedig a Pp. 235. §-ának (1) bekezdése szerint egyébként is eljárásjogi akadálya van. Mindezek miatt a másodfokú bíróság az alperesek által indítványozott szakértői bizonyítás elrendelését mellőzte, arra pedig nem látott lehetőséget, hogy az alperesek szolgáltatásainak - az elsőfokú bíróság ár- és értékviszonyokra is figyelemmel meghatározott - értékét és - erre tekintettel - a megfelelő kielégítés körében őket megillető összeget felemelje, vagy a szerződést életjáradéki szerződéssé alakítsa át.

Hasonlóképpen eljárásjogi akadálya volt annak is, hogy az alperesek az öröklési szerződéssel érintett ingatlannal szomszédos

földterület - az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott - megművelésével, valamint az elsőfokú eljárásban csupán állított, de nem bizonyított útiköltségeikkel kapcsolatos elszámolási igényüket a másodfokú eljárásban érvényesíthessék.

A jogerős ítélet ellen az I. és II. rendű alperesek felülvizsgálati kérelemmel éltek a másodfokú bíróság ítéletének a részbeni hatályon kívül helyezése, valamint az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatása és elsődlegesen - havi 60.000 forint életjáradék terhükre történő megállapítása mellett - a perbeli öröklési szerződés életjáradéki szerződéssé történő átváltoztatása, másodlagosan az általuk nyújtott tartás értékének havi 60.000 forintra, a megfelelő kielégítésük fejében a felperest terhelő marasztalási összegnek pedig (1.020.000 - 399.070 =) 620.930 forintra történő felemelése, harmadlagosan pedig mindkét fokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezése, valamint az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való kötelezése iránt.

A felülvizsgálati kérelmük részletesen kifejtett indokolása szerint a jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás megállapításának a módja a Pp. 206. §-ának (1) és 235. §-ának (1) bekezdését, az arra alapított döntés pedig a Ptk. 589. §-ának (1)-(2) és (3) bekezdését sérti.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

I.1. A jogerős ítélet a peres felek egymással részben ellentétes előadásának, a kihallgatott tanúk vallomásának, a perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő véleményeinek, valamint a becsatolt okirati bizonyítékok adatainak az egymással való egybevetése, azok okszerű, logikai ellentmondásoktól mentes, és a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglalt elveknek egyébként is megfelelően történő értékelése alapján, megalapozottan állapította meg a tényállást.

Ennek során a bizonyítási teher Pp. 164. §-a (1) bekezdésében foglalt főszabályának a helyes alkalmazásával értékelte az alperesek terhére mindazon tények bizonyítatlanságának a következményeit, amelyek vonatkozásában az alpereseknek állott érdekében az, hogy a felperes tagadásával szemben a saját tényállításaikat a bíróság valóban fogadja el.

2. Helyesen járt el a másodfokú bíróság akkor is, amikor az alperesek elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében foglalt új tényállításainak, valamint a másodfokú eljárásban előterjesztett elszámolási igényeinek, illetve bizonyítási indítványainak az

elbírálását, illetve elrendelését Pp. 235. §-ának (1) bekezdése alapján mellőzte.

A hivatkozott törvényhely ugyanis egyértelmű abban, hogy a fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására akkor kerülhet sor, ha az új tény vagy az új bizonyíték az első fokú határozat meghozatalát követően jutott a fellebbező fél tudomására, feltéve, hogy az - elbírálása esetén - reá kedvezőbb határozatot eredményezett volna, továbbá, ha az az első fokú határozat jogszabálysértő voltának az alátámasztására irányul, azzal, hogy a Pp. 141. § (6) bekezdésében foglaltakat ebben az esetben is alkalmazni kell.

Az alperesek fellebbezésében foglalt szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási új indítványa, valamint az általuk teljesített szolgáltatások körére vonatkozó új tényállításai vonatkozásában ezen eljárásjogi feltételek kétségkívül nem állnak fenn.

A felperes másodlagos keresete az öröklési szerződés megszüntetésére, az alperesek érdemi ellenkérelme pedig elsődlegesen a kereset elutasítására, másodlagosan pedig annak az életjáradéki szerződéssé történő átváltoztatására irányult. Ebből pedig az következik, hogy a bíróság érdemi döntésének a Pp. 215. §-a által meghatározott korlátai, tehát a kereseti kérelem és az ellenkérelem keretei között az elsőfokú bíróságnak eljárásjogi, a Ptk. 589. §-ának (2) bekezdése alapján pedig anyagi jogi lehetősége is volt arra, hogy akár a kereseti kérelemnek, akár az ellenkérelemnek megfelelően döntsön. Az ilyen tárgyú perekben egyébként még a kereseti kérelemhez való kötöttség elve sem alkalmazható mereven, ezért az ítélezési gyakorlat szerint a bíróság csak olyan megoldást nem alkalmazhat, amely ellen mindkét fél tiltakozik.

Alaptalanul hivatkoznak tehát az alperesek a felülvizsgálati kérelmükben arra, hogy a fellebbezési eljárásban azért terjesztettek elő új tényállításokat és új bizonyítékokat, mert az elsőfokú bíróság - az előzetes várakozásaikkal ellentétben - nem az érdemi ellenkérelmüknek, hanem a felperes másodlagos kereseti kérelmének megfelelően döntött, hiszen az alperesek egyoldalú feltételezései és reményei az új tényállítások és új bizonyítékok fellebbezési eljárásban való előterjesztésének a törvényes feltételeit nyilvánvalóan nem pótolhatják.

Téves az alperesek azon felülvizsgálati érvelése, mely szerint az elsőfokú bíróságnak nem lett volna módja arra, hogy a megfelelő kielégítés meghatározása során a felperes által felajánlott összeget csökkentse. A jogerős ítélet ugyanis az alperesek szolgáltatásainak az ellenértékét összesen (240.000 x 2 =) 480.000

forintban határozta meg, amely meghaladja a felperes által megfizetni vállalt összeget.

A Pp. 270. §-ának (2) és 275. §-ának (3) bekezdésében foglaltakból viszont az következik, hogy a tényállás megállapításának a módjára vonatkozó és az ügy érdemi elbírálására is lényeges kihatással lévő eljárásjogi szabálysértés hiányában a szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás felülvizsgálati eljárás keretében történő felülmérlegelésének, a bizonyítékok újbóli értékelésének nincs helye.

II. A Ptk. 658. § (1) bekezdése szerint az öröklési szerződés módosítására és megszűnésére azokat a rendelkezéseket kell alkalmazni, amelyek a tartási (életjáradéki) szerződésre vonatkoznak, a hivatkozott § (2) bekezdése alapján pedig a megszűnés, illetőleg a módosítás alakiságaira az öröklési szerződés létrejöttére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

A Ptk. - öröklési szerződésre irányadó - 589. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tartási szerződést - mindkét fél érdekeinek figyelembevételével - módosíthatja, a hivatkozott § (2) bekezdése értelmében ha valamelyik fél magatartása vagy körülményei folytán a természetben való tartás lehetetlenné vált, bármelyik fél kérheti a bíróságtól a szerződés végleges vagy az említett körülmények megszűntéig tartó átváltoztatását életjáradéki szerződéssé, ha pedig a szerződés célja ilyen módon sem valósítható meg, a szerződés megszüntetését, a (3) bekezdése pedig kimondja, hogy a bíróság a szerződést a felek megfelelő kielégítésével szünteti meg.

Helyesen hivatkoznak ugyan az alperesek a felülvizsgálati kérelmükben arra hogy az idézett törvényhelyekhez kapcsolódó ítélkezési gyakorlat szerint a tartási (öröklési) szerződés teljesítésében a feleket fokozott együttműködési kötelezettség terheli, ezért önmagában a jogosult egyoldalú magatartása, a kötelezettek szolgáltatásainak indokolatlan visszautasítása nem vonja maga után szükségképpen a szerződés megszüntetését (LB P.törv.II.20.566/1983. - BH 1984/10/402. - PJD X. 283.).

Alaptalanul érvelnek viszont az alperesek azzal, hogy a szolgáltatásaik felperes általi visszautasítása miatt a perbeli szerződés megszüntetése a Ptk. fentebb idézett anyagi jogi szabályait sértené.

A fentebb kifejtettekből ugyanis nem következik az, hogy a kötelezettek szolgáltatásainak a jogosult általi egyoldalú visszautasítása a tartási (öröklési) szerződés megszüntetését kivételesen, vagy egyéb körülmények mellett sem vonhatná maga után. Abban pedig egységes a bírói gyakorlat, hogy a tartási szerződés fokozott bizalmi viszony meglétét feltételezi, ezért e viszony

elenyészése önmagában is kiváltja a szerződés módosításának lehetőségét (BH 1998/486.). Ebből a szempontból pedig nincs jelentősége még annak sem, hogy a bizalmi viszony megromlásának kizárólag az eltartott személy az oka, és annak sem hogy az eltartott elzárkózó és a teljesítést visszautasító magatartása ellenére az eltartó továbbra is kész lenne a szolgáltatás nyújtására (BH 1998/336.). A tartási szerződés viszont életjáradéki szerződéssé - a törvény kifejezett rendelkezése szerint - csak akkor változtatható át, ha a szerződés célja ilyen módon is megvalósítható (P.törv.II.20.216/1983. - BH 1984/1/20. - PJD X. 282.). Ennek a mikénti megítélése körében viszont a bíróságnak a feleknek felróható okokon és körülményeken kívül eső, objektív külső tényeket, egyebek mellett tehát azt is értékelnie kell, hogy - tartós jogviszonyról lévén szó - az életkor előrehaladtával egyre inkább előtérbe kerül a természetben nyújtott tartás fontossága (BH 2000/105., BH 1998/486.). Mindezek miatt a bíróság a felek életviszonyainak és érdekeinek teljes körű feltárásával dönthet megalapozottan a tartási jogviszony megszüntetéséről, módosításáról vagy életjáradéki szerződéssé való átalakításáról (P.törv.III.20.825/1982. - BH 1983/7/281. - PJD X. 281.).

A perbeli esetben az alperesek szolgáltatásainak az igénybevételeitől az arra jogosult felperes egyoldalúan zárkózott ugyan el, a perbeli szerződésnek a felperes természetbeni eltartását, gondozását és ápolását szolgáló eredeti célja azonban - a jogerős ítélet által helyesen kiemelt okok és körülmények miatt - az életjáradéki szerződéssé történő átalakítása útján ennek ellenére sem valósítható meg. Ezt támasztja alá az is, hogy a felperes a szerződés megszüntetésére irányuló szándékát mindössze 16 hónappal annak megkötése után, 2004. januárjában közölte az alperesekkel, az alperesek azonban az említett időponttól a jogerős ítélet meghozataláig eltelt csaknem négy éves időszakban - noha az erre irányuló szándékukat a perben folyamatosan hangoztatták és a felperes egészségi állapotának a súlyos megromlásáról is tudomásuk volt - maguk sem tettek semmit a felek közötti bizalmi viszony helyreállítása, a felperes által eredetileg nem is igényelt természetbeni szolgáltatások teljesítése, vagy azok ellenértéke felperesnek való megfizetése érdekében.

A kifejtettek miatt a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet - a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése alapján alkalmazott Pp. 254. §-ának (3) bekezdése alapján az érdemi döntés helyes indokaira is utalva - a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése, valamint a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján rendelkezett a Legfelsőbb Bíróság a

*felperes felülvizsgálati eljárással felmerült költségeinek,
valamint a le nem rótt eljárási illetéknek a viseléséről.*

Budapest, 2008. május 27.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró

A kiadmány hitelével:

bíróági tisztviselő